

nationaal programma groningen

Vastgestelde besluitenlijst Algemeen Bestuur Nationaal Programma Groningen

Datum: 14 oktober 2024

Tijd: 15:00-17:00 uur

Locatie: Gemeente Het Hogeland, Hoofdstraat W 70, Winsum (Raadzaal)

Aanwezig:

Koen Schuiling - gemeente Groningen (en plaatsvervangend voorzitter)

Norbert van den Hove - ministerie van Economische Zaken en Klimaat (vervangt Eddie van Marum/Arne van Hout)

Susan Top - provincie Groningen

Henk Jan Bolding - gemeente Het Hogeland

Cora-Yfke Sikkema - gemeente Oldambt

Erica van Lente - gemeente Midden-Groningen

Annalies Usmany-Dallinga - gemeente Eemsdelta

Jouke de Vries - uit het midden van de kennisinstellingen

Herman Rinket - Groninger Gasberaad

Frans Keurentjes - uit het midden van de agrarische sector

Anita Winter - uit het midden van het bedrijfsleven

Esther Borstlap - uit het midden van de woningcorporaties

Frans Alting - uit het midden van de havens

Bas Wallis de Vries - uit het midden van de zorginstellingen

Nienke Baars - Nationaal Programma Groningen

Gert-Jan Swaving - Nationaal Programma Groningen

Marloes van der Meij-Hingstman - Nationaal Programma Groningen

Anna Weijer - Nationaal Programma Groningen

Afwezig:

Johan Remkes - Nationaal Programma Groningen

Henk Emmens - provincie Groningen

Eddie van Marum/Arne van Hout - ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Nr.	Agendapunt
1.	<p>Opening, vaststelling agenda</p> <p>Koen Schuiling treedt in verband met de afwezigheid van Johan Remkes als plaatsvervangend voorzitter op tijdens deze vergadering.</p> <p>De voorzitter heet Frans Alting en Erica van Lente, die vandaag voor het eerst aanwezig zijn, in het bijzonder welkom. Ook wordt melding gemaakt van de afwezigheid van Eddie van Marum/Arne van Hout (zij worden vervangen door Norbert van den Hove) en Henk Emmens. Daarnaast geeft de voorzitter aan dat Chris Kuijpers (BZK) zich met de komst van de nieuwe staatssecretaris, die</p>

	<p>namens BZK onderdeel is geworden van het bestuur, heeft teruggetrokken uit het bestuur van Nationaal Programma Groningen.</p> <p>De voorzitter geeft aan dat besluitvorming over de actualisatie van het lokaal programma van de gemeente Oldambt (agendapunt 6) op verzoek van de burgemeester van de gemeente Oldambt van de agenda gaat, omdat eerst een gesprek zal plaatsvinden met de onafhankelijke beoordelingscommissie. Verder is afgesproken om aan het eind van de vergadering te reflecteren op het werkbezoek aan Brainport Eindhoven. De agenda is met deze wijzigingen vastgesteld.</p>
2.	<p>Voordracht bestuurslid uit het midden van de industrie</p> <p>Het bestuur heeft kennisgenomen van het bericht van Johan Visser waarin hij meldt zich terug te trekken uit het bestuur van Nationaal Programma Groningen vanwege zijn pensioen. De voorzitter en directeur hebben hierop in een reactie namens het bestuur dank uitgesproken voor zijn inzet voor Nationaal Programma Groningen. Het voorstel is Frans Alting uit het midden van de havens te benoemen als zijn opvolger in het AB.</p> <p><u>Besluit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur benoemt Frans Alting als lid van het AB uit het midden van de havens.
3.	<p>Benoeming DB-leden</p> <p>Met het vertrek van Adriaan Hoogendoorn en Hans Vijlbrief zijn hun opvolgers Erica van Lente (burgemeester Midden-Groningen) en Eddie van Marum (staatssecretaris Herstel Groningen, BZK) toegetreden tot het AB. De vertrokken bestuursleden waren ook DB-lid. Het voorstel lag voor om deze nieuwe AB-leden ook te benoemen als lid van het DB.</p> <p><u>Besluiten:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur benoemt Erica van Lente als lid van het DB. - Het bestuur benoemt Eddie van Marum als lid van het DB.
4.	<p>Herbenoeming voorzitter onafhankelijke beoordelingscommissie</p> <p>Er lag een voorstel voor met betrekking tot de herbenoeming van de voorzitter van de onafhankelijke beoordelingscommissie (inclusief zijn vergoeding voor 2025).</p> <p><u>Besluiten:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur benoemt de heer Jan Pelle als voorzitter van de beoordelingscommissie voor een periode van vier jaar en 3 maanden (2025-maart 2029); - Het bestuur verleent mandaat aan de programmadirecteur om in 2025 de vergoeding te evalueren met de voorzitter van de commissie en op basis daarvan nieuwe afspraken te maken over de vergoeding in de periode daarna.
5.	<p>Adviesaanvraag kwartiermaker</p> <p>Inmiddels is bij de economische agenda een belangrijke tussentijdse mijlpaal bereikt. De uitgangspunten die bij het ontwikkelen van de agenda worden gehanteerd zijn opgesteld (zie bijlage). Op dit moment kunnen Groningers en Noord-Drenten hier een reactie op geven.</p>

Het bestuur heeft kennisgenomen van de notitie die door de kwartiermaker economische agenda is opgesteld over het besluitvormingsproces voor onder andere de eerste 250 miljoen euro voor de economische agenda. Deze is besproken in de kopgroep en stuurgroep economische agenda en daarmee definitief geworden. In Nij Begun staat (blz. 35): "voor de uitvoering [van de economische agenda] zal een extra eenmalig geldbedrag van € 250 miljoen aan het NPG worden toegevoegd". Dit besluitvormingsproces is ingericht omdat het niet voor de hand ligt om besluitvorming over dit bedrag alleen bij het bestuur van Nationaal Programma Groningen te beleggen, gelet op de scope van de economische agenda (heel Groningen en Noord-Drenthe). Met de aanpak is een vorm gevonden voor een route, die voortgang mogelijk maakt en recht doet aan de verschillende verantwoordelijkheden. De kwartiermaker heeft het bestuur van Nationaal Programma Groningen gevraagd een advies te geven over twee urgente projecten: een subsidie aan het project Djewels en een reservering voor een subsidie/investeringsbijdrage voor een eiwitfabriek van Fascinating. De adviesaanvraag en een voorstel voor de uit te brengen adviezen aan de kwartiermaker lagen voor.

Voorafgaand aan de bespreking hebben Frans Keurentjes en Jouke de Vries gemeld niet deel te nemen aan de beraadslaging en besluitvorming over Fascinating gelet op zijn betrokkenheid bij dat project. Frans Alting heeft gemeld niet deel te nemen aan de beraadslaging en besluitvorming over Djewels gelet op zijn betrokkenheid bij dat project.

Met betrekking tot zowel Djewels als Fascinating is het bestuur van mening dat de projecten een positieve bijdrage leveren aan het vestigingsklimaat en aansluiten bij de opgave van de economische agenda. Ook is erop gewezen dat voortgang van deze projecten van belang is voor het bedrijfsleven. Tegelijkertijd is het bestuur erg kritisch over het proces, waarbij wordt voorgesteld om middelen vooruitlopend op een afwegingskader en beoordelingsproces voor de economische agenda toe te kennen/te reserveren. Er wordt ook kort gesproken over de noodzaak om op dit moment advies te geven.

Met betrekking tot Djewels vindt het bestuur dat de inhoudelijke informatie die over het project voorlag te mager is. Het bestuur is van mening dat de volgende informatie nodig is om tot besluitvorming over het toekennen van middelen aan dit project te komen:

- Meer inzicht in de te bereiken resultaten: wat is de impact van het project op de regio: draagt het bijvoorbeeld bij aan de vergroening van de regionale chemie en hebben de kennisinstellingen er baat bij?
- Hoe wordt geborgd dat de opbrengsten van het project ten bate komen van de regio, onder andere door afspraken over *return on investment*, en niet alleen gericht zijn op de waterstofeconomie in het algemeen?

Het bestuur is van mening dat bovenstaande punten bij Fascinating ook goed uitgewerkt moeten worden zodat er t.z.t. voldoende informatie voorhanden om tot een gedegen beoordeling van het project te kunnen komen (de adviesaanvraag voor dit project heeft in tegenstelling tot Djewels alleen betrekking op een reservering, nog geen toekenning van middelen).

Het bestuur adviseert de kwartiermaker om de adviesaanvraag voor de Stuurgroep economische agenda te verrijken met bovengenoemde informatie. Op basis daarvan kan de stuurgroep een

advies geven, dat samenkomt met het advies van het bestuur in het Bestuurlijk Overleg Groningen (BOG) ten behoeve van de definitieve besluitvorming.

Besluiten:

- Het bestuur besluit om de kwartiermaker te adviseren de adviesaanvraag over Djewels die hij voor zal leggen aan de stuurgroep Economische Agenda aan te vullen zodat er meer inzicht is in de te bereiken resultaten en de betekenis van het project voor de regio.
- Het bestuur besluit om de informatie die volgens het bestuur nodig is om t.z.t. tot een gedegen beoordeling van het project Fascinating (eiwitfabriek) te kunnen komen (inzicht in de te bereiken resultaten en de betekenis van het project voor de regio), expliciet te maken in het advies over Fascinating.
- Het bestuur besluit om de voorliggende adviezen met betrekking Djewels (over een toekenning van 30 mln euro) en Fascinating (over een reservering van 50 mln euro), met de hierboven beschreven aanvullingen, uit te brengen aan de kwartiermaker economische agenda.

6. Besluitvorming projecten/programma's

In juli en september heeft de onafhankelijke beoordelingscommissie adviezen uitgebracht die ter besluitvorming voorlagen. Normaal gesproken besluit het DB over de beoordeling van projecten. Nu ligt dit voor bij het AB, omdat deze vergadering oorspronkelijk een DB was.

Met betrekking tot het Toukomstproject Touripedia lag ook het voorstel voor om de reservering voor dit project binnen het Toukomstbudget met € 662.150,- te verhogen omdat gebleken is dat deze reservering onvoldoende is om het project uit te voeren. Het bestuur heeft gevraagd om aan te geven waar deze extra middelen voor zijn, en deze informatie aan het verslag toe te voegen:

Touripedia heeft in 2023 een voorbereidend project uitgevoerd, gevolgd door een aanvraag voor het resterende gereserveerde budget bij de beoordelingscommissie. Die oordeelde dat de nadruk van dit project te veel op het creëren van een datastructuur lag en dat daarmee voorbij was gegaan aan de koppeling met vraag en aanbod. Volgens hen was er meer nodig om de vrijetijdseconomie de gewenste impuls te geven en met dit project de impact te maken die beoogd wordt. De commissie wees om voornoemde reden de aanvraag af en gaf als advies om het project uit te breiden met een extra deel aan de voorkant van het dataplatform en een deel aan de achterkant. Het deel aan de voorkant houdt zich bezig met het aanhaken en opleiden van de lokale vrijetijdsondernemers (het aanbod) en het deel aan de achterkant betreft de aansluiting van het product bij de bestaande marketingorganisaties (de vraagkant). Door deze uitbreiding van de scope, is het benodigd budget hoger geworden. Het extra budget wordt ingezet om, in samenwerking met de regionale marketingorganisaties en de Hanzehogeschool, het programma Touripedia2U te starten. Doel hiervan is de digitale volwassenheid van alle vrijetijdsondernemers in de provincie in kaart brengen en ondersteuning bieden in het professionaliseren hiervan. Dit gaat om de aanbod-kant. Daarnaast wordt een deel van het extra budget ingericht om te de integratie met het digitale ecosysteem aan de achterkant op gang te helpen. Dit gebeurt onder andere door een samenwerking met een digitale tak van de RUG, het GDBC. Dit betreft de vraagkant.

	<p>Met betrekking tot Toukomstprojecten in het algemeen heeft het bestuur gevraagd om inzicht in de voortgang. Er is afgesproken dat het overzicht van de Toukomstprojecten, dat periodiek wordt gedeeld met het bestuur, op korte termijn geagendeerd zal worden. Ook heeft het programmabureau toegelicht dat de programmamanager Toukomst periodiek gesprekken voert met gemeenten en provincie over lopende Toukomstprojecten.</p> <p>Vanuit het bestuur is waardering uitgesproken voor de nieuwsbrief over Toukomst.</p> <p>Besluiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur stemt in met de volgende adviezen: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Drie Toukomstprojecten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kansrijke Generatie (T17b)* 2. Oogst van Groningen (T21b)** 3. Touripedia (T26b)** ➤ Eén project van de Provincie Groningen: <ol style="list-style-type: none"> 1. H2opper (P79) ➤ Twee projecten van de gemeente Groningen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Sociale Aanpak Beijum Oost (G25)** 2. Stratenaanpak Lewenborg (G26)** - Het bestuur stemt in met het verhogen van de reservering voor Touripedia met € 662.150,- <p>* Met dien verstande dat nog aan de voorwaarden wordt voldaan, die opnieuw door de commissie worden beoordeeld.</p> <p>** Met dien verstande dat nog aan de voorwaarden wordt voldaan, waarvan de afhandeling is gemandateerd aan de programmadirecteur.</p>
7.	<p>Concept verslagen AB 28 juni 2024 Concept verslagen van de AB-vergadering, het gesprek met de onafhankelijke beoordelingscommissie en het gesprek met de Landschapswerkplaats op 28 juni 2024 lagen ter vaststelling voor.</p> <p>Besluit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur stelt het verslag van de AB-vergadering van 28 juni 2024 (met als bijlagen het verslag van het gesprek met de Landschapswerkplaats en het verslag van het gesprek met de onafhankelijke beoordelingscommissie) vast.
	<p>Ter bespreking</p>
8.	<p>Actualisatie programmaplan Toukomst Het bestuur heeft kennisgenomen van de actualisatie van het programmaplan Toukomst. De voorzitter heeft toegelicht dat de inzet van het resterend Toukomstbudget volgend jaar aan de orde komt, mede op basis van de Toukomstevaluatie die op dit moment wordt uitgevoerd.</p>

nationaal programma groningen

	<p>Vanuit het bestuur is gevraagd naar de sturing op Toukomstprojecten. De initiatiefnemers zijn zelf verantwoordelijk voor hun aanpak en resultaten. De programmadirecteur heeft toegelicht dat de programmamanager Toukomst bewaakt dat aan de programmakaders voldaan wordt en dat het Toukomstpanel periodiek wordt geconsulteerd. Verder is gevraagd om in een volgende vergadering een presentatie over Toukomst te verzorgen, in verband met de komst van een aantal nieuwe bestuursleden, zodat iedereen weer op dezelfde vlieghoogte zit.</p>
9.	<p>Stand van zaken landschapswerkplaats</p> <p>Tijdens het AB van 28 juni 2024 is op basis van een presentatie een gesprek gevoerd over de verbinding tussen de activiteiten van de Landschapswerkplaats en de overheden. Het bestuur heeft kennisgenomen van een notitie over de stand van zaken naar aanleiding van dat gesprek. Henk Jan Bolding heeft toegelicht dat er een goed vervolgesprek heeft plaatsgevonden met het programmabureau en de Landschapswerkplaats, waarbij afspraken zijn gemaakt over de borging van beheer en onderhoud. Er is overeenstemming over het belang van het vroegtijdig betrekken van betrokken partijen (gemeente, provincie en/of waterschap) door de Landschapswerkplaats, zodat men niet wordt verrast door financiële consequenties van beheer en onderhoud. De programmadirecteur heeft aangegeven dat er een werkplaatsagenda inclusief financieringsstrategie wordt opgesteld met initiatiefnemers, die ter vaststelling wordt geagendeerd voor het bestuur.</p>
10.	<p>Baanbrekers</p> <p>Het bestuur heeft kennisgenomen van de update over baanbrekers.</p> <p>Met betrekking tot de baanbreker Vrijtijdseconomie zijn tijdens het AB van 28 juni 2024 zorgen geuit over het feit dat er in de uitvoeringsprogramma's van de provincie geen uitvoeringsbudget/investeringsbudget is gereserveerd voor deze baanbreker. De zorgen richten zich vooral op de vrees dat er t.z.t. geen middelen meer beschikbaar zijn voor deze baanbreker en ook dat hierdoor koppelkansen met lokale programma's gemist worden. Naar aanleiding hiervan heeft de provincie aangegeven dat zij naar verwachting in het komend halfjaar kan rapporteren over de provinciale inzet op de baanbreker Vrijtijdseconomie en er is een breed bestuurlijk overleg gepland. De voorzitter verzoekt om de provinciale bijdrage aan Marketing Groningen (die eind 2024 afloopt) mee te nemen in de herijking van het provinciaal programma in 2025 of anderszins te bestendigen.</p> <p>Ook is gevraagd naar de stand van zaken rondom de baanbreker Circulair. Frans Alting heeft aangegeven hier binnenkort meer over te kunnen melden en wijst erop dat focus binnen deze nu nog allesomvattende baanbreker van belang is. Daarnaast is vanuit het bestuur voorgesteld om de Verenging Circulair Groningen te betrekken. Partijen (ook programmabureau, provincie en gemeente Groningen) worden gevraagd om onder andere ten behoeve van de herijking provinciaal programma met concrete aanknopingspunten te komen.</p> <p>Verder is gevraagd naar de betekenis van de val van het college van Gedeputeerde Staten. De provincie heeft toegelicht dat het huidige college vooralsnog, op verzoek van Provinciale Staten, blijft functioneren.</p>

11.	Concept agenda AB 4 november 2024 De concept agenda voor het AB van 4 november 2024 lag ter bespreking voor. Er is afgesproken dat een terugblik op het werkbezoek aan Brainport Eindhoven en de concept doelstellingen van de Economische Agenda aan deze agenda worden toegevoegd.
	<i>Ter informatie</i>
12.	Mededelingen / ingekomen stukken a. Stand van zaken Economische Agenda/Sociale Agenda De stand van zaken Economische- en Sociale Agenda is aan de orde gekomen tijdens het werkbezoek aan Brainport Eindhoven op 10 oktober jl. en daarom tijdens de vergadering niet besproken. b. Monitor Noord-Drenthe Het consortium dat monitoring en evaluatie van Nationaal Programma Groningen uitvoert, heeft de monitor dit jaar uitgebreid met de Noord-Drentse gemeenten. Het bestuur heeft kennisgenomen van deze monitor. Met deze monitor is monitoringsinformatie voor het gehele gebied dat valt onder Nij Begun beschikbaar. Deze informatie kan benut worden als opmaat naar de Staat van Groningen. Het programmabureau heeft de monitoringsinformatie van Nationaal Programma Groningen daarvoor beschikbaar gesteld. Vanuit het bestuur is erop gewezen dat de resultaten voor Noord-Drenthe niet verdisconteerd moeten worden in de resultaten voor Groningen, omdat beide een verschillend beeld laten zien. Verder is gevraagd naar de mate waarin de indicatoren aan Nationaal Programma Groningen te relateren zijn. Het programmabureau heeft toegelicht dat causaliteit bijna niet is vast te stellen en daarnaast dat data met vertraging beschikbaar komt. Dit kan ook aan de orde komen tijdens de presentatie van de Monitor 2024 door het consortium bij het AB van 4 november 2024. c. Indexering Het Rijk geeft aan dat er over 2024 indexering wordt toegepast op de middelen van Nationaal Programma Groningen. Voor het AB van 4 november 2024 wordt een voorstel voor de verdeling van deze indexeringsmiddelen geagendeerd, volgens de systematiek die in 2023 is toegepast. d. Bijdrage NAM aan Nationaal Programma Groningen Het Rijk meldt dat de NAM heeft laten weten vanwege de beëindiging van de gaswinning geen grond meer te zien voor verdere jaarlijkse bijdrages aan perspectief voor de regio Groningen. Dit heeft betrekking op de bijdrage van NAM aan het Nationaal Programma Groningen. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd. Het Rijk zal de bijdrage aan Nationaal Programma Groningen door laten lopen en regelt e.e.a. verder aan de achterkant met NAM. Het bestuur heeft aangeboden om, wanneer dat behulpzaam blijkt te zijn, een brief te sturen aan NAM met herbevestiging van de gemaakte afspraken over de jaarlijkse bijdrage van NAM. Dit zal dan gebeuren onder regie van Norbert van den Hove en Susan Top.

nationaal programma groningen

13.	Rondvraag / w.v.t.t.k. Er is kort teruggeblikt op het werkbezoek aan Brainport Eindhoven. Het bestuur kijkt terug op een succesvol werkbezoek. Er is openhartig met elkaar gesproken en zowel het bezoek aan VDL en het gesprek met het stichtingsbestuur van Brainport Eindhoven waren inspirerend. Er is afgesproken om tijdens de volgende vergadering op 4 november 2024 uitgebreider stil te staan bij de geleerde lessen op basis van een verslag van het werkbezoek. Koen Schuiling neemt op 23 oktober 2024 afscheid als burgemeester van de gemeente Groningen. Henk Jan Bolding heeft namens het bestuur waardering uitgesproken voor zijn bijdrage aan Nationaal Programma Groningen.
14.	Sluiting